

جلسه عمومی: نهادها و نظم منطقه‌ای دوشنبه 1401/04/13

(4 ژوئیه 2022)

امنیت و همکاری‌های منطقه‌ای در خلیج فارس

آقای رئیس،

عالیجنابان، خانم‌ها و آقایان،

خرسندم که در دهمین مجمع صلح جهانی حضور یافته و دیدگاه‌های خود را درباره امنیت منطقه خلیج فارس با شما به اشتراک بگذارم. از مؤسسه روابط خارجی خلق چین و دانشگاه شینگ‌هوا به خاطر این ابتکار و برگزاری آن تقدیر می‌نمایم.

در سال 1398 (2019م) جمهوری اسلامی ایران پیشنهادی را برای پیشبرد صلح و امنیت در منطقه خلیج فارس تحت عنوان ابتکار صلح هرمز (امید)¹ ارائه کرد. البته این اولین ابتکار ایران در این رابطه نبود، بلکه ایران در سال 1364 (1985م) نیز اجرای بندهای 5 و 8 قطعنامه 598 شورای امنیت را از دبیرکل سازمان ملل خواستار شد. در بندهای مزبور آمده است:

بند 5: از تمامی دیگر کشورها می‌خواهد نهایت خویشتنداری و اجتناب از هرگونه اقدامی که ممکن است به افزایش و گسترش بیشتر منازعه منجر شود را به کارگرفته و در نتیجه اجرای قطعنامه کنونی را تسهیل نمایند.²

بند 8: علاوه بر این از دبیرکل می‌خواهد که، در مشورت با ایران و عراق و دیگر کشورهای منطقه، ترتیباتی را برای ارتقاء امنیت و ثبات منطقه بررسی کرده و به بوته آزمایش بگذارد.³

---

1 Hurmuz Peace Endeavor (HOPE)

2 Paragraph 5. Calls upon all other States to exercise the utmost restraint and to refrain from any act which may lead to further escalation and widening of the conflict, and thus to facilitate the implementation of the present resolution;

3 Paragraph 8. Further requests the Secretary-General to examine, in consultation with Iran and Iraq and with other States of the region, measures to enhance the security and stability of the region;

متأسفانه، به‌رغم پیگیری‌های مستمر ایران، بندهای فوق‌الذکر، اجرایی نشدند و منطقه ما از آن زمان، شاهد جنگ‌های متعدد، حضور گسترده نیروهای خارجی، انباشت تسلیحات پیچیده، قدرت‌طلبی و خصومت توسط بازیگران مختلف، و کابوس افراط‌گرایی و تروریسم بوده است.

تردید نیست که کشورهای منطقه خلیج فارس به لحاظ ساختار قدرت، اندازه جغرافیایی، برخورداری از منابع طبیعی و انسانی، و البته نظام سیاسی، با یکدیگر تفاوت دارند، اما، به اندازه کافی بالغ هستند که بتوانند بر اختلافات خود غلبه کنند، مکمل یکدیگر باشند و از طریق طراحی یک سازوکار امنیت منطقه‌ای رقابت‌های تاریخی خود را به همکاری تبدیل نمایند.

در این راستا، بند 8 قطعنامه 598 هنوز اعتبار دارد و می‌تواند بستر مناسبی برای ایجاد سازوکار امنیتی در منطقه و ارتقای صلح و ثبات باشد.

حضار محترم،

سیاست راهبردی جمهوری اسلامی ایران بر این اصل استوار است که «امنیت» و «توسعه» مفاهیمی غیرقابل تفکیک هستند. این سیاست بر سه اصل اساسی تاکید دارد: اول اینکه، امنیت کشورهای منطقه امری به هم پیوسته است، و امنیت هر کشور ارتباط مستقیم با امنیت سایر کشورهای منطقه دارد؛

دوم اینکه، امنیت کالایی نیست که قابل خریداری باشد، بلکه باید در فرایند همکاری جمعی به دست آید؛

و سوم اینکه، همکاری اقتصادی میان کشورهای منطقه عامل مهمی در ارتقای امنیت منطقه‌ای است.

مخالفت جمهوری اسلامی ایران با حضور نیروهای خارجی در منطقه، و به طور خاص آمریکا و رژیم صهیونیستی، دقیقا در راستای امنیت کل منطقه است. تاریخ نشان داده است که حضور نیروهای خارجی در این منطقه منجر به بروز تنش‌های پی در پی و حتی جنگ‌ها شده است. نقش بازیگران فرامنطقه‌ای در جنگ‌های غرب آسیا و خلیج فارس، به خوبی مستندسازی شده است. در واقع، این بازیگران خارجی اختلافات و رقابت‌های منطقه‌ای را فرصتی برای گسترش حضور نظامی خود و البته فروش بیشتر سلاح می‌دانند.

ایالات متحده ده‌ها هزار نیروی نظامی و بیش از 300 هواپیمای جنگی را در پایگاه‌های نظامی متعدد خود در منطقه خلیج فارس مستقر نموده است. همواره حداقل یک ناو هواپیمابر آمریکا در آب‌های خلیج فارس در حال گشت‌زنی است. از سوی دیگر حجم سلاح‌های مرگباری که ایالات متحده و متحدین آن به دولت‌های خلیج فارس فروخته‌اند، بالغ بر صدها میلیارد دلار است که تقریبا یک چهارم تجارت جهانی سلاح را در سال‌های اخیر به خود اختصاص داده است. اما در واقع، راهبرد خرید تسلیحات به تامین امنیت آن کشورها و کاهش نگرانی آنها کمکی نکرده است.

ایران قصد ندارد که در مسابقه تسلیحاتی منطقه‌ای وارد شود. ما به مردم خود و همکاری با همسایگانمان اتکا داریم. با پول می‌توان پیشرفته‌ترین سلاح‌ها را خرید، ولی امنیت و ثبات را هرگز! ما به آغاز گفتگوهای جامع برای ایجاد امنیت شبکه‌ای به هم پیوسته منطقه‌ای، نیاز داریم. در غیر این صورت ناامنی در این منطقه همچنان ادامه خواهد یافت.

خانم‌ها و آقایان،

بدیهی است که هر گونه ترتیبات جدید منطقه‌ای در منطقه خلیج فارس به همکاری میان دو بازیگر اصلی منطقه، یعنی ایران و عربستان وابسته است. جمهوری اسلامی ایران به‌رغم برخی اختلافات جدی بین دو کشور، معتقد است که ایران و عربستان می‌توانند مکمل ظرفیت‌های یکدیگر در راستای تامین صلح و ثبات و توسعه این منطقه باشند. ما آمادگی کامل را برای گفتگو با دولت عربستان در همه موضوعات دوجانبه و منطقه‌ای، داریم و خرسندیم که با مساعی جمیله دولت عراق، تاکنون چند دور گفتگو میان دولت‌های طرفین برگزار شده است.

ما همین نگاه را نسبت به دیگر کشورهای منطقه خلیج فارس داریم و در پی رابطه خوب با همه این کشورها هستیم. متأسفانه برخی از این دولت‌ها با یک اشتباه محاسباتی مهلک به دنبال باز کردن پای رژیم آپارتاید جنگ‌افروز اسرائیل هستند. آن‌ها حتی از عادی‌سازی روابط فراتر رفته، در جهت هم‌پیمانی با رژیم صهیونیستی اسرائیل گام بر می‌دارند. این یک اشتباه راهبردی بزرگ است که زمینه تنش و درگیری را در منطقه با سرعتی سرسام‌آور بالا خواهد برد. جمهوری اسلامی ایران پیشاپیش نسبت به تبعات حضور اسرائیل در منطقه خلیج فارس هشدار می‌دهد و آن کشورها را مسئول هرگونه تبعات خطرناک آن می‌داند.

آقای رئیس، شرکت‌کنندگان گرامی،

منطقه خلیج فارس نیازمند سازوکاری امنیتی است که از هژمونی هر قدرتی، چه منطقه‌ای و چه جهانی، ممانعت کند. برای محقق شدن چنین هدفی باید اقدامات اعتمادساز در حوزه‌هایی همچون مدیریت آب، حفاظت از محیط زیست، ایمنی هسته‌ای، امنیت انرژی، جهانگردی، همکاری اقتصادی، تجارت، سرمایه‌گذاری، ریشه کن نمودن فقر و توانمندسازی مردم در دستور کار همه کشورهای منطقه قرار گیرد.

طرح ما جهت تضمین صلح، ثبات و شکوفایی منطقه، مبتنی بر تعهد همه دولت‌های ساحلی خلیج فارس، به مفاد زیر است:

- تقویت فهم مشترک، روابط دوستانه، و همکاری میان همه کشورهای منطقه خلیج فارس؛
- تضمین یکپارچگی سرزمینی و احترام به مرزهای بین‌المللی کشورهای خلیج فارس؛
- همکاری در ریشه کنی تروریسم، افراط‌گرایی و تنش‌های فرقه‌گرایانه در سراسر منطقه؛
- حل و فصل مسالمت‌آمیز همه تنش‌های منطقه‌ای و اختلافات از طریق گفتگو؛
- تضمین آزادی کشتیرانی و امنیت انرژی برای همه.

برای نیل به این اهداف، ضروری است همه دولت‌های منطقه به اصول «گفتگو»، «برابری»، «احترام متقابل» پایبند باشند و از «توسل به زور»، «تجاوز و مداخله در امور داخلی یکدیگر»، و «مشارکت در ائتلاف‌های بین‌المللی علیه یکدیگر» خودداری کنند.

جمهوری اسلامی ایران همواره بر گفتگو به عنوان روشی کارآمد برای رفع سوء تفاهمات، حل منازعات و تقویت اشتراکات تأکید دارد. اینجانب اعتقاد دارم حرکت به سمت ایجاد یک «مجمع گفتگوی منطقه‌ای» به حل مشکلات امنیتی منطقه کمک می‌نماید. خلاصه آنکه، افزایش گفتگوهای برادرانه، اما صریح و بی‌پرده میان کشورهای منطقه، بدون حضور و دخالت خارجی، کلید حل مشکلات است.

از توجه شما متشکرم